

Hungarológiai Értesítő

**A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1987. IX. évfolyam 3—4. szám**

Felelős szerkesztő: Jankovics József

Hungarológiai Értesítő
A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1987. IX. évfolyam 3–4. szám

Szerkesztőbizottság

Ilia Mihály
Kósa László
Szépe György

Felelős szerkesztő: Jankovics József

A szerkesztésben részt vesznek:

Csapody Miklós
Molnár Ildikó
Nyerges Judit

Szerkesztőség: Budapest, Országház u. 30. I. em. 41. 1014
Telefon: 155-9930, 175-9011, 126-os mellék
Postacím: Budapest, Pf. 34. 1250

Az ismertetésre szánt kiadványokat szerkesztőségünk címén
Jankovics József nevére kérjük megküldeni.

Tartalom

Könyvismertetések

Magyar irodalomtörténet, 1985	7
Magyar nyelvészet, 1985	177

A hungarológia hírei

A Társaság szervezeti élete	
A Szirmai Endre-díj átadása	215
Nekrológ	
Aurélien Sauvageot	219
Tudományos ülések, konferenciák	
Arcok és eszmék a nyugati magyar irodalomban	222
Hungarológiai konferencia	224
A régi magyar irodalom kutatóinak konferenciája	226
Sík Sándor-émlékülés	228
Műhelyek	
Hungarológia Csehszlovákiában	231
Névmutató	239

Tótfalusi Kis Miklós: Apologia Bibliorum. – A Biblia védelmezése.

Fordította: Fekete Csaba. Előszó: Makkai László. Kiadja: a Magyarországi Református Egyház Sajtóosztálya. Budapest, 1985. 287 l.

Tótfalusi Kis Miklós életműve hálás téma a régi magyar művelődéstörténet kutatóinak: az irodalom-, egyház-, könyv- és nyomdászattörténészek mellett azoknak is bőven ad munkát, akik képeskönyvek kiadásával örvendeztetik meg az olvasókat; ezen felül az életmű nemzetközi érdeklődésre is számot tart, Angliától Grúziáig.

A jelen kiadvány is egy nemzetközi kollokvium alkalmából jelent meg Haiman György tervezésében. Az Apologia Bibliorum 1697-es kolozsvári kiadásának hasonmását az új fordítás elé írt néhány oldal követi. Makkai László ebben az előszóban foglalja össze mindazt, amit e mű létrejöttének körülményeiről tudnia kell annak, aki azt olvasni akarja: Tótfalusi Kis Miklós 1680-ban indult németalföldi peregrinációjára, hogy ott a nyomdászat mesterségét megtanulván az 1654-ben megjelent amsterdami Jansonius-féle magyar Bibliát újranyomtassa; mint erre Tofeus Mihály erdélyi református püspök bízta. A munka során vette észre a lelkes nyomdász, hogy az újra kiandó szöveg sok helyen hibás: fordítási és nyomdahibák vannak benne. Németalföldön tanuló teológus diákok (Csécsi János, Kaposi Sámuel) segítségével kijavította ezeket a hibákat – jöllehet Tofeus püspök rosszalta a korrekció szándékát –, s 1685-ben megjelent a kijavított változat.

Az 1689-ben hazatért, s a kolozsvári református nyomda vezetését átvett mester a hazai, kiadásra szánt kéziratokat is hasonlóan kezelte, mint a Jansonius-féle Bibliát: idomította azokat kialakított helyesírási elveihez, tartalmi kifogásokat emelt stb.: tudós nyomdász volt. Számos támadás érte a Biblia „hagyományos” szövegének megváltoztatásáért is. Ezért írta meg, s adta ki 1697-ben az Apologia Bibliorum-ot.

Ennek első részében általánosságban, elméletileg indokolja eljárásának jogosságát és szükségességét, majd a második részben a bizonyító anyagot tárja az olvasók, a vádaskodók szeme elé; egy bibliai részek szerinti jegyzéket azokról a szavakról és kifejezésekről, amelyek a Jansonius-féle kiadásból hiányoznak, illetve ott rosszul szerepelnek. A harmadik része e műnek a már több kiadásban is megjelent helyesírási, nyelvtani rész, nyelvtörténetünk megbecsült darabja; bizonyítéka annak, hogy Tótfalusi Kis Miklós nem alaptalanul, felkészületlenül mert hozzányúlni a szent könyv szövegéhez.

Az Apologia Bibliorum hasonmásával egy kötetben vehetjük kézbe az immár teljes terjedelmében magyarul is olvasható szöveget, Fekete Csaba, Szabó András lektorálta fordításában.

Monok István

Tóth Eszter: Családi emlékek Tóth Árpádról.

Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1985. 303 l. (Tények és tanúk)

Jellemrajz, korrajz, családregeény, emlékirat – mindeme műfajok szerencsés ötvözete Tóth Eszter izgalmas dokumentumkötete, melynek – mellesleg – irodalom-